

מעגלים קהילתיים מודל והמשגה

למה מעגלים?

ישנם מודלים שונים עליהם מתבססים בעבודה קהילתית של ליווי ובינוי קהילות. בארץ עיר אחד המודלים המרכזיים כיום הוא מודל הממשיג את הקשרים בקהילה באמצעות מעגלים. לכל קהילה מוגדר מעגל פנימי, המעגל הראשון, שכולל את הגרעין המוביל של הקהילה. מסביב לו מעגלים נוספים של השפעה וקשר לקהילה, מעגל שני שלישי וכן הלאה. המעגלים אינם נוקשים בגבולותיהם ואינם מנותקים ממאינטרקציות וקהילות נוספות; יש מעגלים חופפים, משתלבים, משתנים תדיר בצורה ובעוצמת השייכות וההשפעה, אך לצורך הבהירות וההסבר, נתייחס במסמך זה לשלושת מעגלי קירבה והשפעה בקהילה.

חברות הקהילה מקושרות לקהילה ברמות שונות של מחויבות. נראה לכך ביטוי בכמה מישורים; תדירות ההגעה והנוכחות במפגשים, העשייה וההשפעה שלהן על השיח הקהילתי ואופי ההשתלבות עם יתר חברות הקהילה שמביא גם לתחושת השייכות.

בתפיסת מעגלים מושם דגש על **השפעה** לצד **שייכות** כגורמים המשתנים מעת לעת. הגרעין הוביל/המעגל הפנימי ביותר של הקהילה הוא זה שמוביל מהלכים אסטרטגיים וקובע את אופי הקהילה. מעגל ראשון מורכב מצעירות בעלות תפיסת שייכות גבוהה מאוד לקהילה וכן מוטיבציה והנעה גבוהה להשפעה ולפעולה. במעגלים שני ושלישי (פירוט בהמשך) ישנה גם תחושת שייכות ולעיתים גם השפעה אך בעצימות נמוכה יותר.

נגדיר אם כן, כי תפיסת מעגלים כמבנה קהילתי מהווה בסיס א-היררכי לקבלת החלטות והובלה בקהילה, המאפשרת לחברות בה להרגיש שלמות עם הבחירה שלהן באותו הרגע, לנוע בין התפקידים והמעגלים בגמישות ובהתאמה לאותה עת, כאשר באופן סימטרי ניתן לעבור בין המעגלים ולשנות תפקידים כאשר כל השינויים אלו מתרחשים בהלימה לכך שהאורגניזם השלם, הקהילה, ממשיכה לתפקד ולהתפתח באופן שמקדם אותה ואת חברותיה.

אפיון שלושת מעגלי הקהילה

1. מעגל ראשון

| צוות מוביל | "הגרעין"

בעלי ובעלות תפקידים, בעלות מחויבות גבוהה וארוכת טווח כלפי הקהילה/ הרשת, ואלו שמובילות ומקיימות את האסטרטגיה ומשפיעות פנים וחוץ קהילתי על הנעשה באותה עת.

רכזות פרויקטים: משתתפות בצוות המוביל ובתוכו גם מובילות מיזם או פרויקט נקודתי. למרות העיסוק בפרויקט ספציפי, הן בעלות ראייה כוללת השפעה על המרחב הקהילתי וחלק פעיל מהגרעין.

2. מעגל שני

| מובילות מיזמים ופרויקטים | "פעילות"

צעירות וצעירים אשר לוקחים חלק פעיל בתכנון, הוצאה לפועל והשתתפות במיזמים (אירועים, פרויקטים וכו'). מעגל זה בעל מחויבות גבוהה שבאה לידי ביטוי בתשומות תלויות פנאי ועניין אישי בפרויקט, דבר שמאפשר יציאה וכניסה בהתאם ליכולות באופן תדיר יותר מאשר הגרעין המוביל.

3. מעגל שלישי

"משתתפות"

אלו המשתתפות מסביב שמכירות את הקהילה, מבינות ומסכימות עם המשימה וההשפעה שלה, מוטבות מהפעילות של הקהילה ויכולות להשתלב לאורך הדרך במעגלים הנוספים בהתאם למידת הרצון והיכולת.

ארבעה עקרונות עבודה עם מעגלים

1. עיצוב מעגלים משותף – קיימת חשיבות רבה לשיח כנה ופתוח על אפיון מעגלי הקהילה עם הגרעין המייסד תוך המשגה ועיצוב משותף. הגרעין המוביל הוא הליבה ומתווה את הדרך ומהות הפעילות שלו היא זאת שתגרום לגידול ויצירת המעגלים הנוספים.

2. מעבר בין המעגלים – המעבר בין המעגלים הוא דו כיווני, גמיש ודינמי המהווה אפשרות למשתתפות לבחור באיזה מעגל היו רוצות להיות, באיזו עוצמה ומתי. באופן טבעי, המעגל הראשון ירצה לקרב אליו משתתפים נוספים ככל האפשר מתוך המעגלים החיצוניים. עם זאת, הדבר כאמור הוא דו כיווני, וכתפיסה חשוב לזכור שגם חברים וחברות במעגל הפנימי יוכלו להתרחק למעגלים חיצוניים יותר בהתאם ליכולות האישיות שלהם באותה התקופה. המעבר הוא דינמי ולא מתרחש בהכרח בצורה הדרגתית שכן הוא מבוסס על חיבור אישי (יכול להיות שאני מאוד אתחבר לפרויקט אקטיביסטי מסוים ואמצא את עצמי מתקרבת למעגל המוביל בשל זה).

3. מעגלים משיקים ומתחברים – לכל פרויקט/ מיזם בתוך הקהילה יש מבנה מעגלים משל עצמו (שכן מדובר בצוות עבודה שבנוי מרבדים) שיכול להתלכד ולהתחבר למבנה המעגלי הראשי ולהשיק לו בנקודות מסוימות. נקודה זו מעצימה את יכולת התנועה והחיבור של חברי וחברות הקהילה בהתאם לרצונות והיכולות האישיות שלהם באותו הרגע.

4. הזנה הדדית – כל מעגל בסוף תלוי במעגל הפנימי והמעגל החיצוני שסביבו. ללא מעגל ראשון יהיה מאוד קשה לקדם אסטרטגיה, ואילו ללא מעגל שני לא תהיה פעילות רבה וללא מעגל שלישי המהות תחלש. חשוב לזכור שהמעגלים לא סגורים הרמטית וחובה שתהיה ביניהן תקשורת והבנה שהם חלק ממארג אחד גדול.

האינטראקציה והקשר בין המעגלים

כפי שנאמר, המעגל הראשון לרוב יבנה את האסטרטגיה על ידי כתיבת תכנית עבודה והחלטה על מהות המשימה הקהילתית מתוך מיפוי וקשב רב לשטח ולמעגלי הפעילות השונים ויתווה את בסיס התקשורת שתונכח בקהילה ובין המעגלים.

השוטף: התקשורת השוטפת בין המעגל הראשון לשני תהיה סביב פעילות בצורה אינטנסיבית יותר. בשביל לעודד את הקשר וההפרייה ההדדית, אנו מציעים הקמת סביבת עבודה פיזית (מפגש עבודה שבועי למשל) שתאפשר מפגש ותחזק את הקשרים האישיים, רישות וחיבור של המארגנת הקהילתית בין חברות קהילה סביב תחומי עניין דומים.

פנייה ממוקדת: פניה למשתתפות הפעילות (מעגל שני ושלישי) בהצעות ספציפיות שמתאימות להם על בסיס זיהוי תחומי העניין שלה וזאת על מנת לייצר תחושת משמעות אישית, תחושת הקשבה ותו"כ למקסם את ההון האנושי. מומלץ לשמור רשימות של משתתפות המעגלים השונים, תחומי עניין, מקצוע ועוד.

תודעה: על המעגל הראשון להבין איך מגדילים ומייצרים מעגלים נוספים וזאת לרוב על ידי פעילות במרחב והגברת החשיפה- אירועי מגנט השתתפותיים, יצירת תודעה במרחב הפיזי ובמדיה החברתית (עמוד פייסבוק, קבוצת פייסבוק- מייצרת את השיח הקהילתי, אינסטגרם, ניוזלטר, פרסום אצל שותפים בעיר, קבוצות וואטסאפ וטלגרם). חיבור המעגלים אל תוך ערוצים אלו ושימוש בהם כסוכני שיווק למשתתפים נוספים ולהרחבת המעגלים וההשפעה של הקהילה בפרויקטים השונים.

שלושת הצעדים הראשונים בבניית מעגלים

1. תיאום ציפיות וקבלת אחריות של הגרעין המוביל.

2. חלוקת תפקידים בתוך המעגל הראשון ויצירת מבנה תקשורת וקבלת החלטות.

3. בניית אסטרטגיה ליציקת תוכן ומשמעות למעגל השני והשלישי.

טיפ- לא לשכוח אחת לתקופה (ממליצות על רבעון אבל אפשר גם לפי הצורך, עם יד על הדופק) לעצור ולבדוק האם המבנה הנוכחי אפקטיבי, שיתופי, מוביל את הקהילה אל עבר המשימה ומייצר את אותה קהילה שהיינו רוצות שתהיה. כמו שהמעגלים דינמיים גם המבנה יכול להיות כזה ובר שינוי, בהתאם לתפיסות של שלושת המעגלים.

לסיכום

תפיסת המעגלים היא לא רק תפיסה של מבנה ארגוני, היא גם צורת התקשורת והתודעה שהקהילה מייצרת פנימה וחוצה. בעזרת מעגלים אפשר להניע פעילות, לעודד תחושת שייכות לקהילה או להתארגנות ולהוות בסיס מהותי לתחושת השייכות.